

INVENTERING AV STRÖMSTARE I NÄRKE FEBRUARI 1982

CHRISTER DERNFALK

Inledning

Strömstaren häckar i hela landet, men förekomsten är ojämn. Den är sällsynt i de södra delarna, men blir sedan gradvis vanligare mot norr. Strömstaren kräver för att trivas strömmande vatten, helst med forsar och fall. Vattnet måste också vara så klart att fågeln kan se att fånga de smådjur som den lever av. Ringmärkning har visat att de strömstare som övervintrar i syd- och mellansverige till stor del har sina häckningsområden i södra Norge. (ANDERSSON & WESTER 1976).

Förekomst i Närke

Strömstaren är mycket sparsam som häckfågel i landskapet, endast enstaka par finns i de västra delarna. I lokala rapportkommitténs material från åren 1955 - 1981 finns endast 19 häckningar rapporterade, med bästa år 1976 då två par häckade i södra Kilsbergen och två par i Tiveden. Som vintergäst är strömstaren mera allmän och välkänd längs våra vattendrag. De allra flesta söker sig till rinnande vatten, men några rapporter finns också om strömstare som tillbringat delar av vintern vid Vätterns och Hjälmarens stränder. Vinterströmstarna anländer under oktober och november, återvänder sedan till sina häckningsplatser mot slutet av mars.

Vinterinventeringen 1982

Helgen den 13-14 februari gjorde Närkes Ornitologiska Förening en inventering av strömstare i Närke. Inventeringen organiserades av föreningens lokalombud i respektive kommun eller kommunedel.

Den stränga kylan under vintern underlättade inventeringsarbetet, då många mindre vattendrag som brukar vara säkra lokaler för strömstare var helt tillfrusna. Däremot orsakade ett omslag till mildt väder några dagar före inventeringshelgen att långa sträckor med öppet vatten bildades längs de större åarna, samtidigt som framkomligheten var svår i den djupa snön.

något år. De flesta fynden från landskapets västra delar, d.v.s. Örebro län. Första observationen 26.3 i Knappetorp, Nora kn, (EM) och sista 19.5 Alvhytan, Nora kn, (EM). Övriga fynd under perioden 17.4-6.5.

Kärrsångare

1 ex. sjungande Ullersäter 14-15.6 (EJ, JM).

Mindre flugsnappare

1 ex. Björskogsnäs, Hällefors kn, 20.5 (TC) och 14.6 (GM), 1 ex. Älvtången, Näsudden, Nora kn, 27.5 (LS), 1 ex. Lämnanäset, Älvtången, Nora kn, 8.6 (LA) och 14.6 (EM), 1 ex. Rökjängen, Alvhytan, Nora kn, 31.5 (IA).

Rosenstare

1 ex. höll till i en trädgård vid Bengtstorp i Nora 3.6-15.6 (EM, LU). Fyndet är det första för landskapet.

Vinterhämling

1 ex. Vagnhäll, Störvärningen, 9.9, 5 ex. 19.10 samt sedan nästan varje dag oktober ut, som mest 20 ex (EJ).

Gulspurv

600 ex. rastade Husby, Nora kn, 27.12 (PB).

Videsparv

1 ex. Knuthöjds mossen, Hällefors kn, 6.5 (SB), 1 ex. Silvergruvan, Hällefors kn, 10.5 (RS). Inget säkert höstfynd har noterats i landskapet.

RAPPORTERER:

- ASy=Aulis Sjöljärrvi, EJ=Erik Jansson, GM=G. Melin, IA=Ingvar Andersson,
- JM=Jan-Erik Malmstigen, JOK=J-O Krohn, JS=J. Sveder, KE=Kjell Eklund,
- LA=Lars Asklund, LeL=Leif Leidelin, LU=Lisbet Uhr, MA=Mats Andersson,
- MW=M. Widman, OAn=Olle Andersson, OS=Ove Sjöberg, PA=Per Angelstam, PB=Peter Bernövall, PK=Peter Kuiper, RP=R. Persson, RS=R. Staav, SB=Staffan Bensch, SOE=Sven-Olof Eriksson och TC=Thomas Carlsson.

Den som vill ta del av den fullständiga rapporten för Västmanland 1981, hänvisas till Fåglar i Västmanland 1982:4, s. 67-86.

Jan-Erik Malmstigen
Skomakargatan 6
710 40 FROVI

Inventeringsresultat

Örebro NO

- 2 ex Järteån.
- 3 ex Arbogaån, mellan Ringaby och Värningen.
- 1 ex Tjugestassjön.
- 1 ex Tjugestaåns utlopp i Hjälmaren.

Örebro NV

- 2 ex Lilla Noren.

Flera lokaler saknade strömstare trots bra isförhållanden och flera observationer tidigare under vintern.

Örebro SV, Västernärke

- 5 ex Svartån vid Hidinge nya kyrka.
- 3 ex Svartån vid Backa, söder Kvistbro.
- 1 ex Svartån vid Stockåsbron, nordväst Skagerhultsmossen.
- 1 ex Svartån intill Svartå herrgård.
- 3 ex Lillån vid Mulhyttan.
- 2 ex Svartån, Svartå - Lill Björken.

Örebro SO, Östernärke

- 4 ex Brevensån mellan Brevens bruk och Sottern.

Kumla

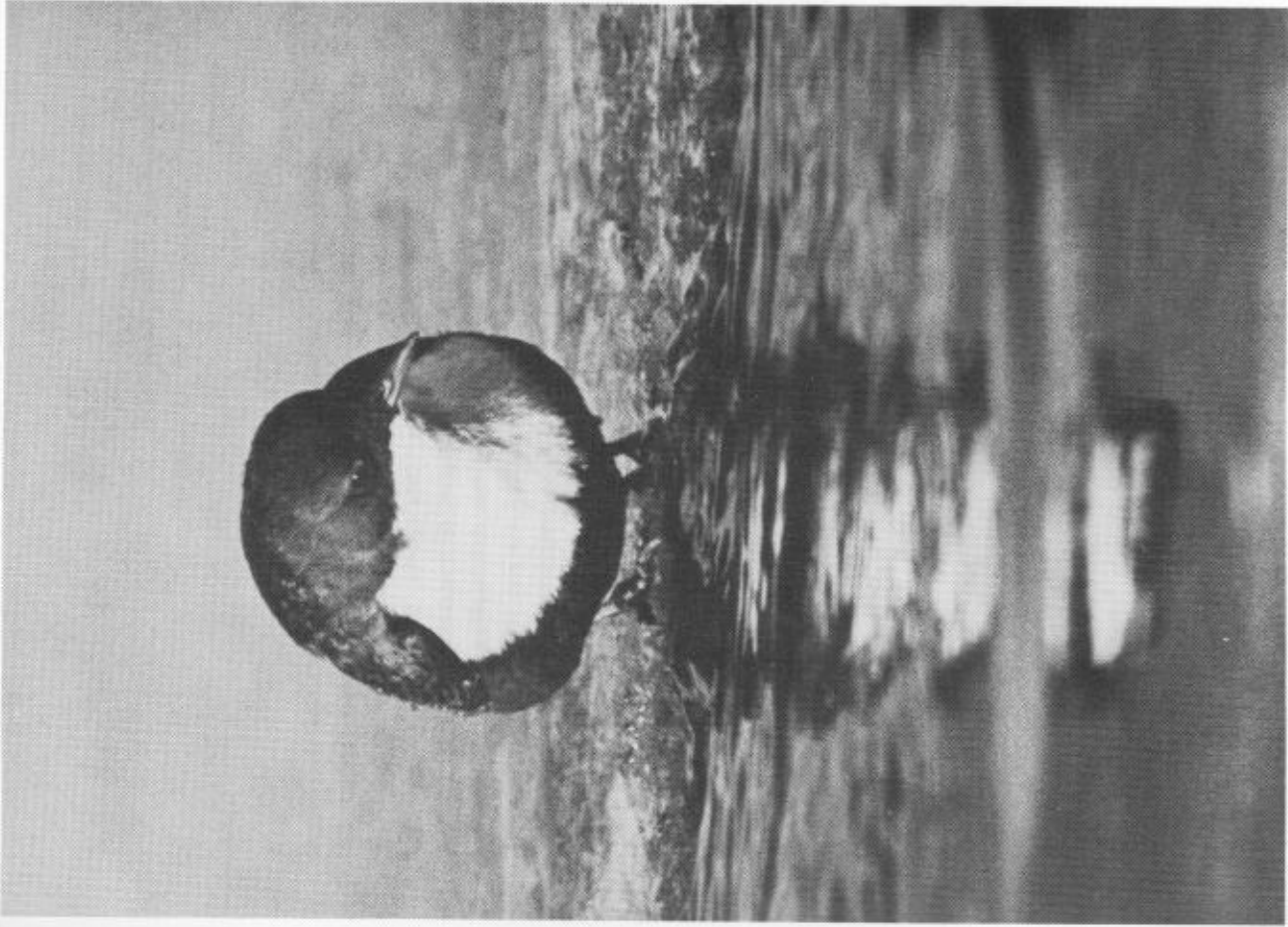
- 1 ex vid Täljeån vid E3:an.

Hallsberg

- 2 ex Skogaån mellan Tisaren och Skogasjön.
 - 4 ex Svennevadsån mellan Skogasjön och Sottern.
 - 1 ex Alléskolan, Hallsberg.
- I Emmaån och Haddeboån sågs flera fåglar tidigare under vintern, dock ingen under den aktuella helgen, trots bra förhållanden.

Laxå

- 3 ex Laxån mellan Västra Laxsjön och Laxå.
- 2 ex Svartån vid utloppet från Borasjön.
- 1 ex Svartån mellan Toften och Lill-Björken.
- 2 ex Alands kanal

Strömstare. Foto: Jan-Peter Låhäll/Pro Natura

Askersund

- 2 ex Donaforsån vid Donafors.
- 2 ex Aboholm, nordost Tived.
- 1 ex Aspaån vid Aspa.
- 1 ex Röllingen, nordost om Askersund.
- 5 ex Rönnesån mellan Skyllberg och Rönneshyttan.
- 1 ex Ammeberg.

Sammanfattning

Inventeringen genomfördes för att få en uppfattning om antalet övervintrande strömstarar i Närke och vilka lokaler de väljer. Resultatet med 56 fåglar rapporterade får ses som ett minimumantal, då de flesta lokalerna endast besöktes en gång och några kompletteringar inte gjorts. Samtliga lokalombud bedömer sitt område som relativt välinventerat. Ett undantag är Närkesdelen av Degerfors kommun från vilken uppgifter helt saknas.

Ett annat mål med inventeringen var att hitta färgringmärkta fåglar, vilket tyvärr gav dåligt resultat då inga rapporter har inkommit.

Följande personer har organiserat inventeringen:

Nils-Erik Ström, Frank Tholfsson, Gunnar Odenkrantz, Arne Holmer, Tommy Forslund, Leif Bertilsson, Ove Pettersson, Arne Ulander och Anders Westergren.

Litteratur

Andersson, S. & Wester, S. 1976. Långåterfynd av nordiska strömstarar *Cinclus cinclus*. Vår Fågelvärld 35:279-286.

Christer Dornfalk
Odensvi
690 50 Vretstorp

EN NYBÖRJARARNATÖRRORNILOGS VEDERMÖDOR

BRITT-MARIE HELJEDAL

På hösten fylls brevlådan hemma av vackra broschyrer med lockande erbjudanden om att fördriva mörka vinterkvällar med att gå allehanda nyttiga och underhållande kurser. Så även förra hösten. Jag tittade lite förstrött i katalogerna och tyckte inte att det var något som tilltalade mig direkt.

Men plötsligt föll min blick på presentationen av en kurs i ornitologi, anordnad i samarbete med Närkes Ornitologiska Förening. Jag vet än i dag inte varför jag fastnade för den och lockades av ämnet. Mina erfarenheter av fågelskådning var mycket begränsade och inskränkte sig i stort till de uppstoppade fåglar jag fått se i skolan och min skoltid är numera ganska så avlägsen.

Jag ska sent glömma den skrivning vi hade i fågelkännedom. Den gick så till att magistern höll upp de uppstoppade fåglarna framför klassen och vi förväntades skriva med namnen. Magistern var lite tankspridd, så han glömde att hålla för etiketten med fåglarnas namn, med den påföljd att alla fick A på den skrivningen. Utom jag. Jag var nämligen närsynt och hade ännu inte fått glasögon. På grund av min längd satt jag alltid längst bak i klassrummet och kunde alltså inte läsa på etiketterna, utan fick leta till mina kunskaper vilka inte var något att skryta med.

Sedan dess har mitt intresse för fåglar varit mycket svagt. Jag har möjligen kunnat identifiera en talgoxe, men det är också allt. Näväl, den här kursen i ornitologi fick jag inte ur mitt huvud och till min mer naturintresserade mans förvåning föreslog jag att vi skulle anmäla oss. Han var genast med på noterna och så blev det.

Tack och lov startade vi mycket elementärt. Naturligtvis var det några del-